

notitie

Opname geo-standaarden op de lijst voor 'pas toe of leg uit' en status uitstekend beheer

FORUM STANDAARDISATIE 28 oktober 2014
Agendapunt 04. Open standaarden, lijsten
Stuk 04B. Forumadvies Geo-standaarden

Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Stuurgroep Standaardisatie

Aanleiding en achtergrond

De aangemelde Nederlandse metadataprofielen voor geografie (versie 1.3) en services (versie 1.2) maken onderdeel uit van een set geo-standaarden die waarborgen dat geo-informatie uitgewisseld kan worden. Metadata zorgt ervoor dat informatie snel door mens en machine kan worden gevonden. Eerdere versies van de metadataprofielen zijn al opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst en zullen bij opname worden vervangen door de nieuwe versies. Deze nieuwe versies zijn aangepast aan de Europese INSPIRE-richtlijn en wijzigingsvoorstellen uit het werkveld.

Tegelijkertijd met het toetsen van de metadataprofielen is voor de gehele set van geo-standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst getoetst of ze in aanmerking komen voor 'uitstekend beheer'. Dit betekent dat het beheer en versiebeheer van de standaardisatieorganisatie zodanig open en structureel is vormgegeven, dat versiewijzigingen doorgegeven kunnen worden zonder de gehele toetsingsprocedure te doorlopen.

Betrokkenen en proces

Om tot dit forumadvies te komen, hebben achtereenvolgens een intakegesprek, experttoetsing en openbare consultatie plaatsgevonden. Naar aanleiding van de intake is besloten om de nieuwe versies van de geo-standaarden in behandeling te nemen en Geonovum te toetsen op uitstekend beheer. Aan de experttoetsing hebben eindgebruikers, adviseurs en vertegenwoordigers van de standaardisatieorganisatie deelgenomen.

De conclusie van de expertgroep was om de nieuwe versies van de Nederlandse metadataprofielen op te nemen op de lijst van 'pas toe of leg uit' en om Geonovum onder voorwaarden het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen voor de gehele set geo-standaarden. Aan deze voorwaarden is voldaan. In de openbare

consultatie is naar voren gekomen dat de aangemelde en in behandeling genomen versies van de metadataprofielen al een aantal jaren worden toegepast en niet de meest recente versies zijn. De vragen die hierover zijn gesteld, zijn beantwoord in dit forumadvies. In voorliggende advies zijn de conclusies uit de procedure weergegeven.

Datum

17 oktober 2014

Consequenties en vervolgstappen

Er worden geen specifieke beveiligingsrisico's en privacyrisico's voorzien. Er zijn geen wijzigingen in het toepassingsgebied en de Nederlandse metadataprofielen worden al een aantal jaren toegepast. Wel zijn er enkele adviezen om de adoptie van de standaard te bevorderen. Deze staan in onderstaande advies.

Gevraagd besluit

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met:

1. de opname van versie 1.3 van het Nederlands metadataprofiel op ISO 19115 voor geografie op de lijst voor 'pas toe of leg uit';
2. de opname van versie 1.2 van het Nederlands metadateprofiel op ISO 19119 voor services op de lijst voor 'pas toe of leg uit';
3. de toekenning van het predicaat 'uitstekend beheerproces' aan Geonovum voor de Nederlandse (metadata)profielen op ISO 19115, ISO 19119, ISO 19142 en ISO 19128;
4. de additionele adviezen ten aanzien van de adoptie van de standaard.

Ad 1 en 2) Opname van de aangemelde standaarden op de lijst voor 'pas toe of leg uit'

De Nederlandse metadataprofielen voor geografie en services maken onderdeel uit van de set geo-standaarden, die al is opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst. De nieuwe versies van de metadataprofielen zijn aangepast aan de Europese INSPIRE-richtlijn en wijzigingsvoorstellen uit het werkveld. Deze bieden zodoende meerwaarde boven de momenteel opgenomen versies op de lijst voor 'pas toe of leg uit'. Bij opname van de nieuwe versies zullen de oude versies worden vervangen.

Het functioneel toepassingsgebied van de set geo-standaarden blijft ongewijzigd: *Uitwisseling van geografische informatie tussen organisaties, waarbij de ruimtelijke dimensie van significant belang is.*

Het organisatorisch werkingsgebied van de set geo-standaarden blijft ongewijzigd: *Overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-)publieke sector.*

Ad 3) Toekenning van 'uitstekend beheerproces'

Geonovum heeft zich aangemeld voor het predicaat 'uitstekend beheerproces' voor de gehele set geo-standaarden. De toekenning van dit predicaat betekent dat het standaardisatieproces van de standaardisatieorganisatie zodanig goed is geregeld dat het Forum zich kan onthouden van aanvullende toetsing bij de aanmelding van een nieuwe versie van de standaarden.

De gehele set geo-standaarden bestaat uit de volgende standaarden:

- Nederlands metadataprofiel op ISO 19115 voor geografie
- Nederlands metadataprofiel op ISO 19119 voor services
- Nederlands profiel op ISO 19142

- Nederlands profiel op ISO 19128
- ISO 19136:2007
- NEN 3610:2011 (nl)

Datum
17 oktober 2014

De Nederlandse (metadata)profielen op ISO 19115, ISO 19119, ISO 19142 en ISO 19128 worden door Geonovum beheerd, de andere geo-standaarden door ISO en NEN. Het predicaat 'uitstekend beheerproces' kan zodoende enkel worden toegekend aan Geonovum voor de door Geonovum beheerde standaarden. Het predicaat kan niet aan Geonovum worden toegekend voor de door ISO en NEN beheerde standaarden.

De expertgroep heeft het Forum geadviseerd om Geonovum het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen onder voorwaarde dat – en niet eerder dan nadat – de door de expertgroep geconstateerde tekortkomingen zijn weggenomen. Geonovum heeft hierop actie ondernomen en de tekortkomingen weggenomen of afwijkingen toereikend gemotiveerd.

Vanuit de consultatie zijn geen aanvullende adviezen gedaan. Het predicaat 'uitstekend beheerproces' kan hiermee worden toegekend.

Ad 4) Additionele adviezen ten aanzien van de adoptie van de standaard

Ten aanzien van de adoptie van de standaard worden de volgende oproepen gedaan:

- Het Bureau Forum Standaardisatie en Geonovum worden opgeroepen om gezamenlijk te kijken hoe ze kunnen samenwerken om de geo-standaarden onder de aandacht te brengen en adoptie van de standaarden te bevorderen.
- Het ministerie van Infrastructuur en Milieu wordt opgeroepen om de semantische knelpunten, waarnaar Geonovum momenteel onderzoek doet, te zijner tijd voortvarend aan te pakken via nieuwe wetsontwerpen.
- Geonovum wordt opgeroepen om de beheerders van sectorale informatiemodellen¹, de modellen van de geografische basisregistraties² en de dataspecificaties van de Europese richtlijn INSPIRE³ uit te nodigen om semantiek (begrippen en definities) te publiceren in het geo-conceptenregister van Geonovum (of ander centraal register) om zo te werken aan een geharmoniseerd stelsel van geografische informatiemodellen.

De opgeroepen partijen worden gevraagd om één jaar na opname van de standaard over de voortgang op deze punten te rapporteren aan het Forum Standaardisatie.

¹ <http://www.geonovum.nl/onderwerpen/informatiemodellen/algemeen-informatiemodellen>.

² <http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelselthemas/verbindingen/verbindingen-tussen-basisregistraties>.

³ <http://www.geonovum.nl/onderwerpen/inspire>.

1. Waar gaat het inhoudelijk over?**Datum**

17 oktober 2014

Over de standaarden

In Nederland (en ook daarbuiten) registreren veel organisaties informatie met een geografische component en/of wisselen organisaties deze informatie uit. Informatie met een geografische component wil zeggen: informatie over objecten die gerelateerd zijn aan een locatie ten opzichte van het aardoppervlak. Hierbinnen zijn verschillende domeinen te onderkennen, zoals kadastrale informatie en informatie over waterhuishouding. Om te waarborgen dat de geo-informatiehuishouding van deze domeinen goed op elkaar aansluit en dat informatie tussen domeinen uitgewisseld kan worden, zijn afspraken nodig over de te gebruiken standaarden. De set geo-standaarden voorziet hierin.

Als gevolg van het groeiende aanbod van geografische datasets wordt het voor de gebruikers steeds moeilijker om de juiste informatie te vinden. Daarom zijn goede afspraken over metadata nodig. Met metadata wordt een geografische dataset zodanig beschreven dat een zoekopdracht zich kan richten op vragen als 'wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe?'. De metadata bevat details over de eigenaar van de geografische data, kwaliteit, thema, etc. en hoe de informatie kan worden benaderd en gebruikt. Metadata zorgt ervoor dat geo-informatie snel door mens en machine kan worden gevonden.

De Nederlandse metadataprofielen zijn een verbijzondering van de internationale metadatastandaarden van ISO en zijn bedoeld om de interoperabiliteit binnen Nederland te bevorderen.

Over de nieuwe versie van de standaard

De Nederlandse metadataprofielen voor geografie en services maken onderdeel uit van een set geo-standaarden, die al is opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst. De nieuwe versies van de metadataprofielen zijn aangepast aan de Europese INSPIRE-richtlijn en wijzigingsvoorstellen uit het werkveld. Bij het voldoen aan deze profielen wordt tevens aan de INSPIRE-verplichtingen voldaan. De nieuwe versies bieden zodoende meerwaarde boven de momenteel opgenomen versies op de lijst voor 'pas toe of leg uit'. Bij opname van de nieuwe versies zullen de oude versies – versie 1.2 van het Nederlands metadataprofiel voor geografie en versie 1.1 van het Nederlands metadataprofiel voor services – worden vervangen.

Geonovum heeft versie 1.3 van het Nederlands profiel op ISO 19115 voor geografie aangemeld met het idee dat hierop volgende 'puntversies' (versie 1.3.1 tot en met versie 1.3.9) niet opnieuw aangemeld hoeven te worden. De opname van versie 1.3 houdt dus ook de opname in van versie 1.3.1 en eventuele volgende versies tot en met 1.3.9. Voor versie 1.2 van het Nederlands profiel op ISO 19115 voor services geldt hetzelfde: de opname van versie 1.2 houdt de opname in van versie 1.2.1 en eventuele volgende versies tot en met 1.2.9.

Versie 1.3 van het Nederlands metadataprofiel voor geografie is verschenen in juli 2011. In september 2013 is er een update van dit profiel verschenen, versie 1.3.1. Versie 1.3 faseert daarom uit. Tot en met 1 juli 2015 biedt Geonovum nog ondersteuning op versie 1.3.

Versie 1.2 van het Nederlands metadataprofiel voor services is verschenen in september 2011. In september 2013 is er een update van dit profiel verschenen, versie 1.2.1. Versie 1.2 faseert daarom uit. Versie 1.2 wordt ondersteund tot en met 1 juli 2015.

*Over uitstekend beheer***Datum**

17 oktober 2014

Geonovum heeft zich aangemeld voor het predicaat 'uitstekend beheerproces' voor de gehele set geo-standaarden. Deze set bestaat uit:

- Nederlands metadataprofiel op ISO 19115 voor geografie, versie 1.2 (versie 1.3 is onderwerp van dit Forumadvies)
- Nederlands metadata profiel op ISO 19119 voor services, versie 1.1 (versie 1.2 is onderwerp van dit Forumadvies)
- Nederlands profiel op ISO 19142 Geographic information - Web Feature Service, versie 1.01
- Nederlands profiel op ISO 19128 Geographic information - Web Map Server Interface, versie 1.0
- ISO 19136:2007 Geographic information - Geography Markup Language (GML), versie 2007
- NEN 3610:2011 (nl) Basismodel Geo-informatie - Termen, definities, relaties en algemene regels voor de uitwisseling van informatie over aan de aarde gerelateerde ruimtelijke objecten, versie 2011

De Nederlandse (metadata)profielen op ISO 19115, ISO 19119, ISO 19142 en ISO 19128 worden door Geonovum beheerd, de andere geo-standaarden door ISO en NEN. Het predicaat 'uitstekend beheerproces' kan zodoende enkel worden toegekend aan Geonovum voor de door Geonovum beheerde standaarden. Het predicaat kan niet aan Geonovum worden toegekend voor de door ISO en NEN beheerde standaarden.

Als een standaardisatieorganisatie uitstekend scoort op alle criteriavragen van het criterium "Open standaardisatieproces" kan het Forum besluiten dat voor het opnemen van (toekomstige) nieuwe versies van die standaard geen aanvullende Forum-toetsing meer nodig is. Een uitstekende score betekent dat zowel de harde als zachte (grijs gearceerde) toetsingsvragen positief zijn beantwoord.

In een dergelijk geval is het beheer en versiebeheer van de standaardisatieorganisatie zodanig open en structureel vormgegeven, dat het Forum erop vertrouwt dat alle mogelijke belangen die spelen rondom de standaard door de standaardisatieorganisatie correct zijn meegenomen en afgewogen in de totstandkomingsprocedure van (de nieuwe versie van) de standaard.

Op het moment dat deze standaardisatieorganisatie (of een andere partij) een nieuwe versie van de standaard aanmeldt, wordt deze door het Forum zonder extra toetsing op de lijst opgenomen. Wel houdt het Forum het recht om het beheer van een standaard nader te onderzoeken en worden belanghebbenden opgeroepen het te melden als ze van mening zijn dat de betreffende standaardisatieorganisatie niet (meer) voldoet aan het criterium "Open standaardisatieproces".

2. Hoe is het proces verlopen?

Om tot dit forumadvies te komen, hebben achtereenvolgens een intakegesprek, experttoetsing en openbare consultatie plaatsgevonden. Naar aanleiding van de intake is besloten om de nieuwe versies van de geo-standaarden in behandeling te nemen en Geonovum te toetsen op uitstekend beheer. Aan de experttoetsing hebben eindgebruikers, adviseurs en vertegenwoordigers van de standaardisatieorganisatie deelgenomen. Het expertadvies is gepubliceerd ten behoeve van een openbare consultatie. Hierop is een reactie ontvangen van Esri Nederland. Esri Nederland heeft terecht geconstateerd dat de aangemelde en in behandeling genomen versies van de metadataprofielen al een aantal jaren worden

toegepast en niet de meest recente versies zijn. De vragen die hierover zijn gesteld, zijn beantwoord in dit forumadvies.

Datum
17 oktober 2014

3. Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?

Open standaardisatieproces

De expertgroep heeft zowel de harde als de zachte toetsingsvragen van het criterium "Open standaardisatieproces" positief beantwoord. De expertgroep is van mening dat het standaardisatieproces van Geonovum zodanig goed is geregeld dat het Forum zich kan onthouden van aanvullende toetsing bij de aanmelding van een nieuwe versie van de standaard, onder voorwaarde dat Geonovum:

1. de vergaderdata en verslagen van de werkgroepen publiceert op haar website, zoals beschreven in het document 'beheer basis geo-standaarden';
2. publiceert wie er aan de werkgroepen deelnemen;
3. waarborgt dat voor alle standaarden in de set geo-standaarden publieke consultaties worden georganiseerd;
4. de publieke consultaties tenminste 30 dagen laat lopen (de laatste consultatie liep 15 dagen);
5. de consultaties (ook) communiceert via haar nieuwsbrief;
6. de consultaties aankondigt bij het Bureau Forum Standaardisatie, zodat zij hierover kan berichten op haar website/Twitterkanaal;
7. regelt dat partijen die bijdragen aan de ontwikkeling van een standaard hun intellectueel eigendomsrecht onherroepelijk royalty-free voor eenieder beschikbaar stellen;
8. het bovenstaande verwerkt in het document 'beheer basis geo-standaarden'.

De expertgroep heeft bovendien geconstateerd dat het meldingsformulier om een wijzigingsverzoek te doen voor de standaarden die Geonovum in beheer heeft niet meer op de website van Geonovum staat sinds de website is vernieuwd.

Tijdens de procedure heeft Geonovum bovenstaande punten opgepakt. Zij heeft haar website aangepast en een nieuwe versie van het document 'beheer basis geo-standaarden' gepubliceerd⁴. Het volgende wordt geconstateerd:

1. De vergaderdata en verslagen van de werkgroepen van de Nederlandse (metadata)profielen en de OGC-variant van GML zijn beschikbaar op de website van Geonovum. Dit geldt niet voor NEN 3610 en de ISO variant van GML (ISO 19136). De ISO-variant van GML is opgenomen op de lijst voor 'pas toe of leg uit', de OGC-variant niet.
2. Wie er aan de werkgroepen deelnemen is niet gepubliceerd. Geonovum geeft aan dat als zij een nieuwe standaard of richtlijn ontwikkelt, zij het werkveld uitnodigt om deel te nemen aan een werkgroep. Deze (open) uitnodiging plaatst Geonovum op haar website en in haar nieuwsbrief geo-standaarden om een breed publiek te bereiken. Hiermee is het besluitvormingsproces voldoende toegankelijk.
3. Het document 'beheer basis geo-standaarden' regelt dat Geonovum voor (nieuwe versies van) standaarden publieke consultaties organiseert.
4. Het document 'beheer basis geo-standaarden' regelt dat de publieke consultaties van Geonovum tenminste 30 dagen duren.
5. Het document 'beheer basis geo-standaarden' regelt dat de publieke consultaties van Geonovum (minimaal) worden gecommuniceerd via nieuwsberichten op haar website.
6. Het document 'beheer basis geo-standaarden' regelt dat de publieke consultaties van Geonovum worden aangekondigd bij Bureau Forum

⁴ <http://www.geonovum.nl/onderwerpen/geo-standaarden/documenten/nota-beheer-basisset-geo-standaarden>.

Standaardisatie, zodat zij hierover kan berichten op haar website/
Twitterkanaal.

Datum
17 oktober 2014

7. Het document 'beheer basis geo-standaarden' regelt dat partijen die bijdragen aan de ontwikkeling van een standaard accepteren dat hun intellectueel eigendomsrecht onder de Creative Commons-licentie Naamsvermelding-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland (CC BY-ND 3.0 NL) door Geonovum beschikbaar wordt gesteld.
8. Geonovum heeft de voorwaarden 3, 4, 5, 6 en 7 van de expertgroep verwerkt in het document 'beheer basis geo-standaarden'. De voorwaarden 1 en 2 van de expertgroep lenen zich er niet voor om in dit document te worden verwerkt.

Ten slotte biedt de website van Geonovum per standaard een formulier om een melding over de betreffende standaard in te dienen^{5, 6, 7, 8}.

Geconcludeerd wordt dat Geonovum voldoet aan de voorwaarden van de expertgroep of de afwijking toereikend heeft gemotiveerd. Vanuit de consultatie zijn geen aanvullende adviezen gedaan. Het predicaat 'uitstekend beheerproces' kan hiermee worden toegekend.

Toegevoegde waarde

De expertgroep concludeert dat de nieuwe versies van de Nederlandse metadatatprofielen voldoende toegevoegde waarde hebben binnen het gekozen functioneel toepassingsgebied en organisatorisch werkingsgebied.

Draagvlak

De expertgroep concludeert dat er voldoende ICT-dienstverleners zijn die de standaard ondersteunen en dat de standaard door voldoende organisaties wordt gebruikt. Ook kunnen gebruikers de conformiteit van de implementatie van de standaard toetsen. De expertgroep concludeert dat de ervaring van aanbieders en gebruikers met het ondersteunen, implementeren en gebruiken van de standaard voldoende is.

Opname bevordert de adoptie

De expertgroep concludeert dat de 'pas toe of leg uit'-lijst het passende middel is om de adoptie van de standaarden binnen de (semi)overheid te bevorderen.

Toelichting van eventuele risico's

Voor zover er beveiligingsrisico's zijn, spelen deze met name op het moment dat er toepassingen worden ontwikkeld op basis van de standaarden. Dan kan het belangrijk zijn om bepaalde gegevens af te schermen voor bepaalde gebruikers. Denk bijvoorbeeld aan het afschermen van gegevens over vitale objecten (militaire locaties, watervoorziening, telecommunicatie, etc.). Binnen de diverse domeinen zijn hiervoor specifieke regels en procedures die gelden als vigerend kader.

Voor zover er privacyrisico's zijn, dienen deze door organisatorische en technische maatregelen buiten de Nederlandse metadatatprofielen te worden weggenomen of beperkt.

4. Wat is de conclusie van de expertgroep en de consultatie?

⁵ <http://www.geonovum.nl/onderwerpen/basismodel-geo-informatie-nen3610/meldingen-nen3610>.

⁶ <http://www.geonovum.nl/onderwerpen/geography-markup-language-gml/meldingen-gml>.

⁷ <http://www.geonovum.nl/onderwerpen/metadata/melding-metadata>.

⁸ <http://www.geonovum.nl/onderwerpen/services/meldingen-services>.

Conclusie van de expertgroep

De expertgroep adviseert het Forum om versie 1.3 van het Nederlandse metadataprofiel voor geografie en versie 1.2 van het Nederlandse metadataprofiel voor services op te nemen op de lijst voor 'pas toe of leg uit' en om Geonovum het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen voor de gehele set geo-standaarden onder voorwaarde dat – en niet eerder dan nadat – de door de expertgroep geconstateerde tekortkomingen zijn weggenomen.

Datum

17 oktober 2014

Eventuele aanvullingen vanuit de consultatie

Esri Nederland heeft terecht geconstateerd dat de aangemelde en in behandeling genomen versies van de metadataprofielen al een aantal jaren worden toegepast en niet de meest recente versies zijn. De vragen die zij hierover hebben gesteld, zijn beantwoord onder "Over de nieuwe versie van de standaard" in de paragraaf "1. Waar gaat het inhoudelijk over?" van dit forumadvies.

Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van de adoptie van de standaard?

Het Forum Standaardisatie wordt aanbevolen om bij opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst de volgende oproepen ten aanzien van de adoptie van de standaard te doen:

- Het Bureau Forum Standaardisatie en Geonovum worden opgeroepen om gezamenlijk te kijken hoe ze kunnen samenwerken om de geo-standaarden onder de aandacht te brengen en adoptie van de standaarden te bevorderen.
- Het ministerie van Infrastructuur en Milieu wordt opgeroepen om de semantische knelpunten, waarnaar Geonovum momenteel onderzoek doet, te zijner tijd voortvarend aan te pakken via nieuwe wetsontwerpen.
- Geonovum wordt opgeroepen om de beheerders van sectorale informatiemodellen¹, de modellen van de geografische basisregistraties² en de dataspecificaties van de Europese richtlijn INSPIRE³ uit te nodigen om semantiek (begrippen en definities) te publiceren in het geo-conceptenregister van Geonovum (of ander centraal register) om zo te werken aan een geharmoniseerd stelsel van geografische informatiemodellen.

De opgeroepen partijen worden gevraagd om één jaar na opname van de standaard over de voortgang op deze punten te rapporteren aan het Forum Standaardisatie.

Bijlage

- Expertadvies geo-standaarden
- Overzicht reacties consultatieronde

Zie: <https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/geo-standaarden-0>